

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 8ης Μαΐου 2013*

«Ιθαγένεια της Ένωσης — Άρθρο 20 ΣΛΕΕ — Δικαίωμα διαμονής των, υπηκόων τρίτης χώρας, μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος δεν έχει ασκήσει το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας — Θεμελιώδη δικαιώματα»

Στην υπόθεση C-87/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Cour administrative (Λουξεμβούργο) με απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Φεβρουαρίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Kreshnik Ymeraga,

Kasim Ymeraga,

Afijete Ymeraga-Tafarshiku,

Kushtrim Ymeraga,

Labinot Ymeraga

κατά

Ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, και Γ. Αρέστη, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev και J. L. da Cruz Vilaça, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: V. Tourgès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 23ης Ιανουαρίου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— οι Κ. Ymeraga κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τον O. Lang, avocat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

- η Λουξεμβουργιανή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Schiltz και τις P. Frantzen και L. Maniewski,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Materne και την C. Pochet,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vlácil,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Vang,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και N. Graf Vitzthum,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Szpunar και B. Majczyna,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις D. Maidani και C. Tufvesson,

κατόπιν της απόφασεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20 ΣΛΕΕ.
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, του Kreshnik Ymeraga, του Kasim Ymeraga και της Afijete Ymeraga-Tafarshiku (στο εξής: ζεύγος Ymeraga), καθώς και των Kushtrim και Labinot Ymeraga, δηλαδή, αντιστοίχως, των γονέων και των δύο αδελφών του πρώτου εκ των εκκαλούντων της κύριας δίκης, και, αφετέρου, του ministre du Travail, de l'Emploi et de l'Immigration [Υπουργού Εργασίας, Απασχολήσεως και Μεταναστεύσεως] (στο εξής: υπουργού), σχετικά με την απόφαση του τελευταίου, βάσει της οποίας απορρίφθηκε το αίτημα του ζεύγους Ymeraga, του Kushtrim και του Labinot Ymeraga για τη χορήγηση αδειάς διαμονής στο Λουξεμβούργο και διατάχθηκαν οι εν λόγω αιτούντες να εγκαταλείψουν την επικράτεια του Λουξεμβούργου.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2003/86/EK

- 3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2003/86/EK του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ L 251, σ. 12), ορίζει τα εξής:

«Ο σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι να καθορίσει τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ασκούν το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια των κρατών μελών».

- 4 Κατά τα άρθρο 3, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας:

«Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στα μέλη της οικογένειας πολίτη της Ένωσης».

Η οδηγία 2004/38/EK

- 5 Υπό τον τίτλο «Ορισμοί», το άρθρο 2 της οδηγίας 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158, σ. 77, και διορθωτικό ΕΕ L 229, σ. 35), ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

1) “Πολίτες της Ένωσης”: κάθε πρόσωπο το οποίο έχει την ιθαγένεια ενός κράτους μέλους·

2) “Μέλος της οικογενείας”:

[...]

δ) οι συντηρούμενοι απευθείας ανιόντες καθώς και εκείνοι του (της) συζύγου ή του (της) συντρόφου, όπως ορίζεται στο στοιχείο β’·

3) “κράτος μέλος υποδοχής”: το κράτος μέλος στο οποίο μεταβαίνει ο πολίτης της Ένωσης προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής».

- 6 Το άρθρο 3 της οδηγίας 2004/38, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαιούχοι», ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία ισχύει για όλους τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι μεταβαίνουν ή διαμένουν σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο του οποίου είναι υπήκοοι, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, σημείο 2, που τους συνοδεύουν ή [μεταβαίνουν για να εγκατασταθούν μαζί τους].

2. Με την επιφύλαξη τυχόν ατομικού δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των ενδιαφερομένων και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του, το κράτος μέλος υποδοχής διευκολύνει την είσοδο και τη διαμονή των ακόλουθων προσώπων:

α) κάθε άλλου μέλους της οικογένειας, ανεξαρτήτως της ιθαγένειάς του, που δεν εμπίπτει στον ορισμό του άρθρου 2, σημείο 2, εφόσον συντηρείται από τον πολίτη της Ένωσης που έχει ίδιον δικαίωμα διαμονής ή ζει υπό τη στέγη του στη χώρα προέλευσης, ή εφόσον σοβαροί λόγοι υγείας καθιστούν απολύτως αναγκαία την προσωπική φροντίδα του εν λόγω μέλους της οικογένειας από τον πολίτη της Ένωσης·

[...]

Το κράτος μέλος υποδοχής αναλαμβάνει εκτενή εξέταση της προσωπικής κατάστασης και αιτιολογεί κάθε άρνηση εισόδου ή διαμονής των προσώπων αυτών».

Το λουξεμβουργιανό δίκαιο

- 7 Ο νόμος της 29ης Αυγούστου 2008 περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και μεταναστεύσεως (*Mém. A* 2008, σ. 2024, στο εξής: νόμος περί ελεύθερης κυκλοφορίας) έχει ως αντικείμενο τη μεταφορά των οδηγιών 2003/86 και 2004/38 στη λουξεμβουργιανή έννομη τάξη.

8 Κατά το άρθρο 6 του νόμου αυτού:

«(1) Ο πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα διαμονής στην εθνική επικράτεια για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών εφόσον πληροί μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. ασκεί μισθωτή εργασία ή ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα·
2. διαθέτει για τον ίδιο και τα μέλη της οικογένειάς του, όπως διαλαμβάνονται στο άρθρο 12, επαρκείς πόρους ώστε να μην επιβαρύνει το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και ασφάλιση ασθένειας·
3. έχει εγγραφεί σε αναγνωρισμένο στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δημόσιο ή ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, με κύριο σκοπό να φοιτήσει σ' αυτό ή, στο πλαίσιο αυτό, να παρακολουθήσει πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης, εγγυώμενος εκ παραλλήλου ότι διαθέτει επαρκείς πόρους για τον ίδιο και τα μέλη της οικογένειάς του, ώστε να μην επιβαρύνει το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, καθώς και ασφάλιση ασθένειας.

(2) Με διάταγμα του Μεγάλου Δουκός διευκρινίζονται οι απαιτούμενοι πόροι, κατά την ανωτέρω παράγραφο 1, σημεία 2 και 3, και ο τρόπος με τον οποίο αποδεικνύεται η ύπαρξή τους.

[...]»

9 Το άρθρο 12 του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«(1) Γίνεται δεκτό ότι αποτελούν μέλη της οικογένειας:

[...]

- d) οι άμεσοι σε ευθεία γραμμή ανιόντες τους οποίους συντηρεί ο πολίτης της Ένωσης και οι άμεσοι σε ευθεία γραμμή ανιόντες τους οποίους συντηρεί ο σύζυγος ή ο σύντροφος που διαλαμβάνεται στο στοιχείο b).

(2) Ο υπουργός δύναται να χορηγήσει άδεια διαμονής εντός της επικράτειας σε οποιοδήποτε άλλο μέλος της οικογένειας, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας του, το οποίο δεν εμπίπτει στον ορισμό της παραγράφου 1, εφόσον αυτό πληροί μία από τις εξής προϋποθέσεις:

1. στη χώρα προελεύσεως, ήταν συντηρούμενο ή προστατευόμενο μέλος της οικογένειας πολίτη της Ένωσης ο οποίος απολαύει ο ίδιος δικαιώματος διαμονής·
2. σοβαροί λόγοι υγείας καθιστούν επιτακτική τη φροντίδα του οικείου μέλους της οικογένειας από τον πολίτη της Ένωσης.

Η αίτηση αδειας εισόδου και διαμονής των διαλαμβανομένων στην προηγούμενη περίπτωση μελών της οικογένειας υπόκειται σε ενδελεχή έλεγχο λαμβανομένης υπόψη της προσωπικής καταστάσεώς τους.

[...]»

10 Κατά το άρθρο 103 του ιδίου αυτού νόμου:

«Προκειμένου να λάβει απόφαση περί απορρίψεως αιτήσεως για τη χορήγηση αδειας διαμονής, περί ανακλήσεως ή μη ανανεώσεως της ισχύος αδειας διαμονής ή απόφαση με την οποία υπήκοος τρίτης χώρας διατάσσεται να εγκαταλείψει την εθνική επικράτεια, ο υπουργός λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τη χρονική διάρκεια της διαμονής του ενδιαφερομένου προσώπου στη λουξεμβουργιανή

επικράτεια, την ηλικία του, την κατάσταση της υγείας του, την οικογενειακή και οικονομική κατάστασή του, την κοινωνική και πολιτισμική ένταξή του στη χώρα, καθώς και τη σπουδαιότητα των δεσμών του με τη χώρα καταγωγής του, πλην της περιπτώσεώς κατά την οποία η παραμονή του συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια.

Δεν μπορεί να ληφθεί απόφαση περί απομακρύνσεως από την επικράτεια, εκτός αυτής η οποία στηρίζεται σε σοβαρούς λόγους δημόσιας ασφάλειας, ανηλίκου μη συνοδευομένου από τον νόμιμο κηδεμόνα του, εκτός και αν η απομάκρυνση είναι αναγκαία προς το συμφέρον του.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 11 Άπαντες οι εκκαλούντες της κύριας δίκης κατάγονται από το Κόσοβο. Το 1999 αφίχθη στο Λουξεμβούργο ο Kreshnik Ymeraga, σε ηλικία 15 ετών, προκειμένου να διαμείνει μαζί με τον, λουξεμβουργιανής ιθαγενείας, θείο του, ο οποίος και κατέστη κηδεμόνας του. Μολονότι η αίτηση του Kreshnik Ymeraga για τη χορήγηση ασύλου απορρίφθηκε από τις λουξεμβουργιανές αρχές, η διαμονή του νομιμοποιήθηκε το 2001, εν συνεχεία δε ο εν λόγω εκκαλών σπούδασε και κατόρθωσε να εργασθεί νόμιμα.
- 12 Μεταξύ των ετών 2006 και 2008 αφίχθησαν διαδοχικώς στο Λουξεμβούργο οι γονείς και οι δύο αδελφοί του Kreshnik Ymeraga. Όλοι ήταν ενήλικοι κατά τον χρόνο αφίξεώς τους, πλην του Labinot Ymeraga, ο οποίος ενηλικιώθηκε τρεις εβδομάδες μετά την ημερομηνία αφίξεώς του. Άπαντες υπέβαλαν, την ίδια την ημέρα αφίξεώς τους, αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, κατά τον νόμο περί δικαιώματος ασύλου και συμπληρωματικών μορφών προστασίας.
- 13 Δεδομένου ότι οι λουξεμβουργιανές αρχές απέρριψαν τις αιτήσεις τους για την παροχή διεθνούς προστασίας, το ζεύγος Ymeraga και οι δύο αδελφοί του Kreshnik Ymeraga υπέβαλαν αίτηση εγκρίσεως της διαμονής του λόγω οικογενειακής επανενώσεως με αυτόν. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε σιωπηρά στις 9 Αυγούστου 2009, απόρριψη η οποία επικυρώθηκε με απόφαση του tribunal administratif [διοικητικού πρωτοδικείου], της 9ης Αυγούστου 2010, κατά της οποίας δεν ασκήθηκε, πάντως, έφεση.
- 14 Εν τω μεταξύ, στις 16 Μαρτίου 2009 ο Kreshnik Ymeraga απέκτησε τη λουξεμβουργιανή ιθαγένεια. Στις 14 Αυγούστου του ιδίου έτους το ζεύγος Ymeraga υπέβαλε στον υπουργό αίτηση χορηγήσεως δελτίου διαμονής με την ιδιότητα των μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης.
- 15 Στις 17 Μαΐου 2010 το ζεύγος Ymeraga υπέβαλε εκ νέου στον υπουργό την από 14 Αυγούστου 2009 αίτησή του, ζητώντας επίσης τη χορήγηση αδείας ή, επικουρικώς, εγκρίσεως διαμονής όσον αφορά τους δύο αδελφούς του Kreshnik Ymeraga.
- 16 Με τρεις αποφάσεις που εξέδωσε στις 12 Ιουλίου 2010, ο υπουργός απέρριψε τις εν λόγω αιτήσεις. Η προσφυγή κατά των αποφάσεων αυτών απορρίφθηκε επίσης από το tribunal administratif, με απόφαση της 6ης Ιουλίου 2011.
- 17 Κατά την απόφαση αυτή, μολονότι ο Kreshnik Ymeraga συνεισέφερε οικονομικά στα έξοδα της οικογενείας του που είχε παραμείνει στο Κόσοβο, δεν μπορούσε εντούτοις να γίνει δεκτό ότι οι γονείς του ήταν συντηρούμενα μέλη της οικογενείας του, κατά την έννοια του νόμου περί ελεύθερης κυκλοφορίας. Όσον αφορά τους δύο αδελφούς του, καθόσον ο Kreshnik Ymeraga έφυγε από το Κόσοβο το 1999, δεν μπορεί επίσης να γίνει δεκτό ότι οι αδελφοί του αποτελούσαν «προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του», κατά την έννοια του νόμου αυτού, παρά την, αποδειχθείσα για το χρονικό διάστημα από τις 19 Μαρτίου 2006 έως τις 20 Φεβρουαρίου 2007, οικονομική στήριξη προς αυτούς.

- 18 Το tribunal administratif απέρριψε επίσης ως αβάσιμη την προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, για τον λόγο ότι η απόρριψη των αιτημάτων για τη χορήγηση αδειών διαμονής στους γονείς και στους δύο αδελφούς του Kreshnik Ymeraga δεν δύναται να παρακωλύσει τη συνέχιση της οικογενειακής ζωής τους, όπως είχε μετά την αναχώρηση του τελευταίου από το Κόσοβο και πριν την άφιξή τους στο Λουξεμβούργο.
- 19 Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως του tribunal administratif ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Η εκτέλεση των αποφάσεων του υπουργού με τις οποίες διατάσσονταν να εγκαταλείψουν την επικράτεια του Λουξεμβούργου ανεστάλη μέχρι να εκδικασθεί η υπόθεση επί της ουσίας, εκτός της αποφάσεως που αφορούσε τον Labinot Ymeraga, η οποία και εκτελέστηκε πριν αποφασισθεί η αναστολή.
- 20 Το Cour administrative επισημαίνει ότι, μολονότι ο νόμος περί ελεύθερης κυκλοφορίας σκοπεί στη μεταφορά των οδηγιών 2003/86 και 2004/38 στην εσωτερική έννομη τάξη, οι οδηγίες αυτές δεν έχουν καταρχήν εφαρμογή στην περίπτωση του Kreshnik Ymeraga.
- 21 Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι εγείρεται το ζήτημα αν βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ και, ενδεχομένως, ορισμένων διατάξεων του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτη), είναι δυνατό να παρέχεται στα μέλη της οικογένειας του Kreshnik Ymeraga δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως στο Λουξεμβούργο.
- 22 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Cour administrative αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Κατά πόσον παρέχεται, βάσει της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης και του συνακόλουθου δικαιώματος διαμονής στη χώρα της οποίας έχει την ιθαγένεια, όπως προβλέπει το άρθρο 20 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το σύνολο των δικαιωμάτων, εγγυήσεων και υποχρεώσεων που προβλέπει ο Χάρτης [...] και ειδικότερα, εφόσον παρίσταται ανάγκη, τα άρθρα του 20, 21, 24, 33 και 34, δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως στον αιτούντα την επανένωση της οικογενείας του πολίτη της Ένωσης, ο οποίος προτίθεται να πραγματοποιήσει στη χώρα όπου διαμένει και της οποίας έχει την ιθαγένεια την επανένωση με τον πατέρα, τη μητέρα και δύο εκ των αδελφών του, που είναι άπαντες υπήκοοι τρίτης χώρας, σε περίπτωση κατά την οποία ο αιτών την επανένωση της οικογενείας του δεν ασκεί επί του παρόντος το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο του οποίου έχει την ιθαγένεια;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 23 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν αν το άρθρο 20 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι απαγορεύει σε κράτος μέλος να μην επιτρέπει σε υπηκόους τρίτης χώρας τη διαμονή στην επικράτειά του, μολονότι οι υπήκοοι αυτοί επιθυμούν να διαμείνουν με μέλος της οικογένειάς τους το οποίο είναι πολίτης της Ένωσης που κατοικεί στο κράτος μέλος αυτό, του οποίου έχει την ιθαγένεια, και δεν έχει ασκήσει ποτέ το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας ως πολίτης της Ένωσης.

Επί των οδηγιών 2003/86 και 2004/38

- 24 Καταρχάς, πρέπει να επισημανθεί ότι οι εκκαλούντες της κύριας δίκης δεν μπορούν να επικαλεσθούν την εφαρμογή των διατάξεων των οδηγιών 2003/86 και 2004/38.

- 25 Όσον αφορά, πρώτον, την οδηγία 2003/86, διαπιστώνεται ότι, κατά το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, σκοπός της είναι να καθορίσει τους όρους υπό τους οποίους ασκείται το δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως που διαθέτουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος των κρατών μελών.
- 26 Πάντως, κατά το άρθρο της 3, παράγραφος 3, η οδηγία αυτή δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση των μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης.
- 27 Καθόσον, στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, ο πολίτης της Ένωσης διαμένει σε κράτος μέλος, ενώ τα μέλη της οικογένειάς του που είναι υπήκοοι τρίτης χώρας επιθυμούν να διαμείνουν στο κράτος μέλος αυτό στο πλαίσιο οικογενειακής επανενώσεως με τον εν λόγω πολίτη, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η οδηγία 2003/86 δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση των εκκαλούντων της κύριας δίκης όσον αφορά τις αιτήσεις που αποτελούν το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 28 Δεύτερον, όσον αφορά την οδηγία 2004/38, το Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η οδηγία αυτή σκοπεύει να διευκολύνει την άσκηση του θεμελιώδους ατομικού δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, το οποίο παρέχεται απευθείας στους πολίτες της Ένωσης βάσει της Συνθήκης ΛΕΕ, και ότι έχει ως κύριο σκοπό να ενισχύσει το εν λόγω δικαίωμα (βλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2011, C-256/11, Dereci κ.λπ., σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 29 Κατά το άρθρο της 3, παράγραφος 1, η οδηγία αυτή ισχύει για κάθε πολίτη της Ένωσης που μεταβαίνει ή διαμένει σε κράτος μέλος διαφορετικό εκείνου του οποίου έχει την ιθαγένεια και για τα μέλη της οικογένειάς του, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2, σημείο 2, της ίδιας οδηγίας, τα οποία τον συνοδεύουν ή μεταβαίνουν στο κράτος μέλος υποδοχής για να εγκατασταθούν μαζί του.
- 30 Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι πολίτης της Ένωσης που δεν έχει ασκήσει ποτέ το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμένει ανέκαθεν στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια δεν εμπίπτει στην έννοια του «δικαιούχου», κατά τη διάταξη αυτή, οπότε η οδηγία 2004/38 δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση του (απόφαση της 5ης Μαΐου 2011, C-434/09, McCarthy, Συλλογή 2011, σ. I-3375, σκέψεις 31 και 39, και προμνημονευθείσα απόφαση Dereci κ.λπ., σκέψη 54).
- 31 Επίσης, το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ότι, καθόσον πολίτης της Ένωσης δεν εμπίπτει στην έννοια του «δικαιούχου», κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38, ούτε το μέλος της οικογένειάς του εμπίπτει στην έννοια αυτή, δεδομένου ότι τα δικαιώματα που παρέχει η εν λόγω οδηγία στα μέλη της οικογένειας του δικαιούχου δεν αποτελούν αυτοτελή δικαιώματα των εν λόγω μελών, αλλά παρεπόμενα δικαιώματα, τα οποία έχουν αποκτηθεί λόγω της ιδιότητας του μέλους της οικογένειας του δικαιούχου (βλ. προμνημονευθείσες αποφάσεις McCarthy, σκέψη 42, και Dereci κ.λπ., σκέψη 55).
- 32 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, όμως, δεδομένου ότι ο ενδιαφερόμενος πολίτης της Ένωσης δεν είχε ασκήσει ποτέ το δικαίωμα του ελεύθερης κυκλοφορίας, ενώ διέμενε ανέκαθεν, ως πολίτης της Ένωσης, στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν εμπίπτει στην έννοια του δικαιούχου, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38, οπότε η οδηγία αυτή δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής ούτε στην περίπτωση του ούτε σε αυτήν των μελών της οικογένειάς του.
- 33 Ως εκ τούτου, οι οδηγίες 2003/86 και 2004/38 δεν έχουν εφαρμογή στην περίπτωση υπηκόων τρίτων χωρών που ζητούν να τους παρασχεθεί δικαίωμα διαμονής προκειμένου να εγκατασταθούν, στο πλαίσιο οικογενειακής επανενώσεως, μαζί με μέλος της οικογένειάς τους που είναι πολίτης της Ένωσης, αλλά δεν έχει ασκήσει ποτέ το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας ως πολίτης της Ένωσης και διαμένει ανέκαθεν στο κράτος μέλος του οποίου έχει την ιθαγένεια (βλ., σχετικώς, προμνημονευθείσα απόφαση Dereci κ.λπ., σκέψη 58).

Επί του άρθρου 20 ΣΛΕΕ

- 34 Όσον αφορά το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, πρέπει να επισημανθεί ότι οι σχετικές με την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης διατάξεις της Συνθήκης δεν παρέχουν κανένα δικαίωμα στους υπηκόους τρίτων χωρών (απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2012, C-40/11, Iida, σκέψη 66).
- 35 Συγκεκριμένα, τα δικαιώματα που ενδεχομένως παρέχονται βάσει των σχετικών με την ιθαγένεια της Ένωσης διατάξεων της Συνθήκης στους υπηκόους τρίτων χωρών δεν αποτελούν αυτοτελή δικαιώματα των υπηκόων αυτών, αλλά δικαιώματα που απορρέουν από την εκ μέρους πολίτη της Ένωσης άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας. Ο σκοπός και η δικαιολόγηση αυτών των παρεπόμενων δικαιωμάτων ερείδονται επί της διαπιστώσεως ότι η άρνηση της αναγνωρίσεώς τους δύναται να θίξει την ελευθερία κυκλοφορίας του πολίτη της Ένωσης, αποτρέποντάς τον από την άσκηση των δικαιωμάτων του εισόδου και διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής (προμνημονευθείσα απόφαση Iida, σκέψεις 67 και 68).
- 36 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι υφίστανται επίσης όλως ειδικές περιπτώσεις, στις οποίες, μολονότι δεν έχει εφαρμογή το παράγωγο δίκαιο σχετικά με το δικαίωμα διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών, ενώ ο πολίτης της Ένωσης δεν έκανε χρήση της ελευθερίας του κυκλοφορίας, δεν μπορεί, κατ' εξαίρεση, να μην αναγνωρισθεί δικαίωμα διαμονής σε υπήκοο τρίτης χώρας, ο οποίος είναι μέλος της οικογένειας του πολίτη αυτού, διότι άλλως θα θιγόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα της ιθαγένειας της Ένωσης την οποία έχει ο πολίτης αυτός, εφόσον, ως συνέπεια της μη παροχής του δικαιώματος διαμονής, ο εν λόγω πολίτης υποχρεωνόταν, εκ των πραγμάτων, να εγκαταλείψει την επικράτεια της Ένωσης συνολικά, στερούμενος συνεπώς της δυνατότητας πραγματικής χρήσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει της ιδιότητας αυτής (βλ. προμνημονευθείσες αποφάσεις Dereci κ.λπ., σκέψεις 64, 66 και 67, και Iida, σκέψη 71).
- 37 Το στοιχείο που διακρίνει τις προαναφερθείσες περιπτώσεις συνίσταται στο ότι, μολονότι διέπονται από ρυθμίσεις που εμπíπτουν καταρχήν στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, δηλαδή ρυθμίσεις που αφορούν το δικαίωμα εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών πέραν του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων του παράγωγου δικαίου, οι οποίες προβλέπουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, την παροχή τέτοιου δικαιώματος, είναι εντούτοις συμφυείς με την ελευθερία κυκλοφορίας πολίτη της Ένωσης, με συνέπεια να μην είναι δυνατή η άρνηση αναγνωρίσεως του εν λόγω δικαιώματος εισόδου και διαμονής στους ως άνω υπηκόους εντός του κράτους μέλους όπου διαμένει ο εν λόγω πολίτης, προκειμένου να μη θιγεί η ελευθερία αυτή (βλ., σχετικώς, προμνημονευθείσα απόφαση Iida, σκέψη 72).
- 38 Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει συναφώς ότι το γεγονός και μόνον ότι θα ήταν επιθυμητή για υπήκοο κράτους μέλος, για οικονομικούς λόγους ή προκειμένου να διασφαλισθεί η ενότητα της οικογένειάς του εντός της επικράτειας της Ένωσης, η δυνατότητα των μελών της οικογένειάς του τα οποία δεν έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους να διαμένουν μαζί του εντός της Ένωσης δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι, σε περίπτωση μη παροχής του δικαιώματος αυτού, ο πολίτης της Ένωσης θα υποχρεωθεί να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης (προμνημονευθείσα απόφαση Dereci κ.λπ., σκέψη 68).
- 39 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, το μόνο στοιχείο που θα δικαιολογούσε, κατά το αιτούν δικαστήριο, την παροχή δικαιώματος διαμονής στα μέλη της οικογένειας του ενδιαφερόμενου πολίτη είναι η βούληση του Kreshnik Ymeraga να πραγματοποιηθεί, εντός του κράτους μέλους διαμονής και ιθαγενείας του, η επανένωση με τα εν λόγω μέλη, στοιχείο που δεν αρκεί για να γίνει δεκτό ότι η μη παροχή αυτού του δικαιώματος διαμονής μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει από τον Kreshnik Ymeraga τη δυνατότητα πραγματικής χρήσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης.

- 40 Όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα που επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι διατάξεις του Χάρτη, βάσει του άρθρου του 51, παράγραφος 1, απευθύνονται στα κράτη μέλη μόνον οσάκις αυτά θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης. Βάσει της παραγράφου 2 του ίδιου αυτού άρθρου, ο Χάρτης δεν διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης πέραν των αρμοδιοτήτων αυτής και δεν δημιουργεί νέες αρμοδιότητες ή νέα καθήκοντα για την Ένωση, ούτε τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται στις Συνθήκες. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει, με γνώμονα τον Χάρτη, το δίκαιο της Ένωσης εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων οι οποίες έχουν απονεμηθεί σε αυτήν (βλ. προμνημονευθείσες αποφάσεις *Dereci* κ.λπ., σκέψη 71, και *Iida*, σκέψη 78).
- 41 Για να διακριβωθεί αν η άρνηση των λουξεμβουργιανών αρχών να παράσχουν στα μέλη της οικογένειας του *Kreshnik Ymeraga* δικαίωμα διαμονής λόγω της ιδιότητας των μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης εμπίπτει στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, κατά το άρθρο 51 του Χάρτη, πρέπει να εξετασθεί αν, μεταξύ άλλων στοιχείων, η επίμαχη εθνική ρύθμιση σκοπεί στην εφαρμογή διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, ο χαρακτήρας της ρυθμίσεως αυτής και το αν με αυτήν επιδιώκεται η επίτευξη σκοπών διαφορετικών από εκείνους του δικαίου της Ένωσης, ακόμη κι αν η ρύθμιση ενδέχεται να επηρεάζει εμμέσως το δίκαιο αυτό, καθώς και αν υφίσταται σχετικώς ειδική ρύθμιση του δικαίου της Ένωσης ή δυνάμενη να το επηρεάσει (βλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1997, C-309/96, *Annibaldi*, Συλλογή 1997, σ. I-7493, σκέψεις 21 έως 23, και προμνημονευθείσα απόφαση *Iida*, σκέψη 79).
- 42 Μολονότι, βεβαίως, ο νόμος περί ελεύθερης κυκλοφορίας σκοπεί στην εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, εντούτοις στην περίπτωση των εκκαλούντων της κύριας δίκης δεν τυγχάνει εφαρμογής το δίκαιο της Ένωσης, καθόσον δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο *Kreshnik Ymeraga* μπορεί να επικαλεσθεί τόσο τις διατάξεις της οδηγίας 2004/38 όσο και, ως προς τις αιτήσεις που αποτελούν αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, αυτές της οδηγίας 2003/86 και καθόσον η μη παροχή δικαιώματος διαμονής στα μέλη της οικογένειας του *Kreshnik Ymeraga* δεν θα έχει ως αποτέλεσμα να του στερήσει τη δυνατότητα πραγματικής χρήσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης.
- 43 Υπό τις συνθήκες αυτές, η άρνηση των λουξεμβουργιανών αρχών να αναγνωρίσουν στα μέλη της οικογένειας του *Kreshnik Ymeraga* δικαίωμα διαμονής λόγω της ιδιότητάς τους ως μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης δεν άπτεται της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης κατά το άρθρο 51 του Χάρτη, οπότε το ζήτημα αν η άρνηση αυτή είναι σύμφωνη με τα θεμελιώδη δικαιώματα δεν μπορεί να εξετασθεί από απόψεως των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει του εν λόγω Χάρτη.
- 44 Η διαπίστωση αυτή δεν αφορά το ζήτημα αν, βάσει εξετάσεως με γνώμονα τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, συμβαλλόμενα μέρη στην οποία είναι άπαντα τα κράτη μέλη, δεν είναι δυνατό να μην παρασχεθεί δικαίωμα διαμονής στους υπηκόους τρίτου κράτους οι οποίοι εμπλέκονται στη διαφορά της κύριας δίκης.
- 45 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 20 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να μην επιτρέπει σε υπήκοο τρίτης χώρας τη διαμονή στην επικράτειά του, μολονότι οι υπήκοος αυτός επιθυμεί να διαμείνει με μέλος της οικογένειάς του το οποίο είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικεί στο κράτος μέλος αυτό, του οποίου έχει την ιθαγένεια, και δεν έχει ασκήσει ποτέ το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας ως πολίτης της Ένωσης, εφόσον η άρνηση αυτή δεν στερεί από τον ενδιαφερόμενο πολίτη της Ένωσης τη δυνατότητα πραγματικής χρήσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 46 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 20 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να μην επιτρέπει σε υπήκοο τρίτης χώρας τη διαμονή στην επικράτειά του, μολονότι οι υπήκοος αυτός επιθυμεί να διαμείνει με μέλος της οικογένειάς του το οποίο είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατοικεί στο κράτος μέλος αυτό, του οποίου έχει την ιθαγένεια, και δεν έχει ασκήσει ποτέ το δικαίωμά του ελεύθερης κυκλοφορίας ως πολίτης της Ένωσης, εφόσον η άρνηση αυτή δεν στερεί από τον ενδιαφερόμενο πολίτη της Ένωσης τη δυνατότητα πραγματικής χρήσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης.

(υπογραφές)